

# BLAZE TĚM, KDO PŮSOBÍ POKOJ

Kázání ze soboty 12.3.2022 – br. Martin Pavlík

Matouš 5,9

Milé sestry a bratři v Kristu,

včera jsem absolvoval pravidelnou lékařskou prohlídku, aby byla posouzena má zdravotní způsobilost k práci. Dobrá zpráva je, že pro pozici farář/duchovní jsem způsobilý (s podmínkou, která se jmenuje „brýle a dioptrie“). Zmiňuji to nejen proto, abych doložil, že dnes můžu kázat, ale především proto, že se mě můj lékař na konci našeho rozhovoru zeptal, jestli existuje něco pozitivního, co jsme jako křesťanské společenství prožili během posledních dvou let. Složitá otázka – co byste odpověděli vy? Naučili jsme se něco? Získali jsme něco pozitivního? Dozvěděli jsme se něco, co jsme nevěděli nebo pozapomněli?

Ta otázka mi zněla v hlavě ještě nějakou dobu, a napadla mě jedna věc, kterou bych na ní odpověděl. A tou je, že pokud jsme si mysleli, že naše křesťanství spočívá v tom, že máme vést slušný život a v sobotu chodit do kostela, tak to v této době dávno neplatí a nestačí. Ve skutečnosti to možná nestačilo nikdy. Nejen pandemie, ale taky dění na Ukrajině, kterým žijeme v posledních dnech, nám prostě ukazuje, jak některé stereotypy spojené s vírou už nestačí. Nestačí chodit do kostela, navíc to nějakou dobu ani nebylo možné, a vést slušný a spořádaný život nenaplnuje potřeby lidí kolem nás, kteří se ocitají v nouzi. Náš běžný život i naše víra čelí novým výzvám, její důležitost se ukazuje v nových souvislostech, její naplnění souvisí s novými apely. A tak každý pomáhá, jak může. Každý z nás volí jinou míru, formu i načasování pomoci a je to dobře, protože naše pomoc bude potřeba dlouhodobě. A každý z nás má taky jinou míru psychické odolnosti a s událostmi se vyrovnává svým vlastním tempem a způsobem, který musíme respektovat.

Učíme se pomáhat, učíme se limitovat čas, kdy přijímáme negativní zprávy, učíme se nemít výčitky, když se dál také věnujeme oblíbeným činnostem, u kterých je nám dobře. Učíme se pomáhat, nechceme být lhotejní, a tak si klademe otázku, co dělat. A v dnešním kázání bych vám chtěl ukázat a nabídnout ještě něco, co z mého pohledu můžeme dělat právě jako lidé víry – kromě modliteb, kromě sbírek, kromě nejrůznější materiálů pomoci, do kterých jsme zapojení.

Jde o něco, co možná přehlízíme, protože máme dojem, že ve srovnání s ostatními formami pomoci je to málo, nebo méněcenné, nebo to není tolik vidět. Přesto jde o něco, co je ve skutečnosti jedním z nejdůležitějších ideálů Starého a Nového zákona a také pozdější židovské i křesťanské tradice. A představuje jednu z nejsilnějších sil spojených s vírou.

Ježíš tento pojem vložil do svého sedmého blahoslavenství, když řekl: „Blaze těm, kdo působí pokoj, neboť oni budou nazváni syny božími.“ Klíčový pojem tohoto blahoslavenství – pokoj, šalom, řecky eirene, je jednou z nejsilnějších myšlenek celé Bible a jednou z ústředních hodnot židovské a křesťanské tradice.

Celý ten text z Bible, který jsme četli před kázáním, zahajuje jedno z nejslavnějších míst Nového zákona – když se k Ježíšovi sbíhalo příliš mnoho lidí, vystoupil na horu a mluvil ke svým učedníkům. Ta takzvaná „blahoslavenství“ se v jiné podobě vyskytují také v evangeliu podle Lukáše, kde jsou trochu stručnější a před nějakou dobou jsem je gospelákům četl na zkoušku také v parafrázi Parabile, kde celý text začíná slovy: „Ať žijí duchovní amatéři.“

Co je to vlastně blahoslavenství? Možná svého druhu gratulace. Ježíš v nich oceňuje lidi, kteří se zdají neúspěšní, ale v jeho očích jsou výjimeční a mají hodnotu. Právě o povzbuzení je každé z blahoslavenství, tedy všechny ty úvodní verše, které začínají slovem „blahoslavení“. Zatímco se první čtyři blahoslavenství týkají našeho vztahu s Bohem, druhá čtveřice se soustřeďuje na vztah k druhým lidem.

Možná není náhoda, že právě do sedmého z nich Ježíš vložil právě téma pokoje: „Blaze těm, kdo působí pokoj, neboť oni budou nazváni božími dětmi.“ Na první pohled se může zdát se, že pokoj je kladná, neproblematická a žádoucí hodnota, kýžený ideál, nebo Boží zaslíbení a odměna. Ale není pokoj jako pokoj. Pokoj za každou cenu někdy znamená zradu, mírumilovnost je někdy maskou pro zbabělost nebo vypočítavost, a cesta míru může být v některých případech způsobem, jak se obrátit zády k pravdě. Cítíme, že pokoj je sice nesmírná hodnota, ale nikoli hodnota absolutní nebo nejvyšší. Jak ji tedy rozumět? O jakém pokoji mluví Ježíš v našem dnešním textu?

Ježíš určitě neříká, že blahoslavení, tedy ti správní a perspektivní, jsou lidé povahově pokojní – tedy ti, kdo se sami chovají pokojně a nevyvolávají žádný rozruch ani nepokoj. Nejsou to lidé, kteří nechávají všechno „na pokoji“; nic a nikoho neznepokojujete, nechávají všechno tak, jak to je a smířovat se s tím. To by byla spíš netečnost. Před tímto falešným pokojem se máme mít na pozoru, bývá totiž často pokusem zamaskovat. Falešný pokoj, ideologický nebo politický mír jen na oko – to je velké negativní téma celé Bible. Vzpomeňte na hřímání izraelských proroků proti špatnému pokoji, který ve skutečnosti sledoval jen vlastní prospěch. Například slavná Jeremjášova slova: „Těžkou ránu mého lidu léčíte lehkovázňnými slovy Pokoj, pokoj. Ale žádný pokoj to není.“ Nebo prorok Ezechiel, když říká: „Znovu a znovu svádíte můj lid slovy Pokoj, pokoj. Ale žádný pokoj to není.“ A nakonec, mírumilovný a laskavý Ježíš uměl taky občas vypráskat penězomence z Chrámu a vyvést posluchače z omylu, že je za každých okolností klid a s strůjcem pokoje.

Ne, o pokoj jako o povahový rys určitě nejde. Stejně ani o pokoj jako netečný postoj ve smyslu „od toho chci mít pokoj“. Pokoj, o kterém Ježíš mluví, nemá nic společného s představou klidu a pohody, života bez jakýchkoli nesází a bojů. Klíčové v této Ježíšově výzvě je něco jiného. Blaze těm, kdo **působí** pokoj. Mír a pokoj nepřichází sám a samovolně, Ježíš mlúví o jeho působení, děláni. Blahoslavení, tedy ocenění jsou ti, kdo pokoj vytvářejí – tvůrčové pokoje. V řeckém originálu to je *eirénoipoioi*: *eiréne* je mír, *poiein* znamená dělat, tvořit – tedy mírotvůrci. A tak o pokoji zjišťujeme něco velmi důležitého. Není to nic pasivního, vytvářet mír či pokoj přeci neznamená nechávat všechno na pokoji, ale přesně naopak. Jde o lidi, kteří nejen udržují, ale především šíří a aktivně vytvářejí pokoj. Tvoří ho, zasazují se o něj, v některých případech o něj i zápasí, jakkoli paradoxně to vlastně zní. O těchto lidech zde Ježíš mluví.

V biblickém pojetí nejde přehlédnout, že dárce pokoje je vždy sám Bůh. Ve Starém zákoně můžeme opakovaně zahlédnout, že ten, kdo působí pokoj, je především Bůh. Proto je pokoj někdy přímo synonymem pro Boží vládu. Hospodin je tím, kdo svojí vládou pokoj působí a také je pro svůj lid jeho výsostným dárce, jak to známe například ze slov áronskeho požehnání – vzpomínáte? „Hospodin obrátí k tobě svou tvář a obdaří tě pokojem.“

Tady slyšíme další důležitou věc. Pokoj je tedy na jedné straně darem Hospodina a jeho požehnání, ale zároveň leží na bedrech každého zbožného člověka jako trvalý úkol. Má totiž rozhodující roli pro existenci světa. Je to trvalý úkol a výzva pro každého člověka, aby nebyl jen udržovatelem a příjemcem pokoje jako Božího daru, ale také jeho aktivním tvůrcem především v oblasti mezilidských vztahů. Pokoj můžeme začít tvořit například v malém, klidně v tom našem nejužším světě, ve kterém většina z nás žije: doma v rodině, v práci, v komunitě i v kostele. Jsou to tvůrci pokoje, ne lhotejní anebo flegmatictí lidé.

Tvůrci pokoje mohou být ti, kteří se staví mezi dvě znesvářené strany a snaží se dosáhnout jejich smíření. Tvořit pokoj někdy znamená najít odvahu postavit se mezi dvě zneprátené strany a schytat to od obou. Vyžaduje to obrovské úsilí a často bez zaručeného výsledku. I za cenu toho, že vaši roli nikdo nedocení. Lidé, kteří takto jednají, budou totiž podle Ježíše nazváni „syny Božími“, božími dětmi. Jde tedy o vysoké hodnocení. Jejich Otec dal v působení pokoje nejvyšší možný příklad – uzavřel s lidmi drahocenný mír, i když ho to stálo smrt svého Syna. Jak říká apoštol Pavel: „Skrze něho a v něm bylo smířeno všechno, co je, jak na zemi, tak v nebesích, protože smíření přinesla jeho oběť na kříži“. Ježíš ví, o čem mluví, a jaká je cena smíření, míru a pokoje.

Pokoj Boží je také darem vzkříšeného Pána. Poprvé předal tento pokoj učedníkům právě v situaci velkého stresu – ukryvali se ze strachu před Židy, kteří je mohli poslat i na smrt. Ukázal se uprostřed nich a řekl jim hned dvakrát za sebou: „Pokoj vám.“ Vnější situace se nezměnila, ale zaplavila je radost z jeho přítomnosti. Kristův pokoj lze tedy zakoušet i uprostřed těžkostí. Jak kdysi řekl profesor Balabán, pokoj je ovzduší odjinud – tuto atmosféru smíme dýchat a máme ji šířit. Pokoj je úsilí o nápravu věcí, častokrát náročné, ale nesmírně hodnotné.

Přeji si, abychom dnes zaslechli Kristovo povzbuzení a výzvu k přinášení pokoje všude tam, kde schází a zvlášť v době, která je tak chudá na pokoj. Právě tato činnost může přinést světu, tomu malému i velkému, mnohem víc, než si myslíme.

Amen